

מסורת הש"ס

(א) לקמן מנ: (ט"ז:)
(ב) (לעיל ה: וס"ג)
(ג) וס"ה מ: וס"ד:
(ד) לקמן נל: (משנת פ"ו)
(ה) (שם נל: ו) ל"ל
(ו) (שם נל: ו) ל"ל
(ז) ד"ה וס"ה וס"ה
(ח) ד"ה וס"ה וס"ה
(ט) ד"ה וס"ה וס"ה
(י) ד"ה וס"ה וס"ה

רבינו הנגל

חומר בשור מבאש בו
עד מטר לחרש שטח
וקטן חייב מה שאין
כן באש. חומר באש
(מכשור) שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין
בשור. חומר בכור מבאש
שהחור תחלה עשייתו
לנוק ומסור לחרש שטח
וקטן חייב מה שאין
כן באש. חומר באש
(מכשור) שחורכה לילך
ולחיות ומסור לאכול
דבר הראוי לה כגון צמח
וכיוצא בזה וכן דבר
שאינו ראוי לה כגון כלים
וכיוצא בזה מה שאין
כן בכור וסמך. כוכב
דפסיו בנזק כלים בכור
והאי דלא חייב שהחור
חייב בו את הכלים מה
שאינו בכור שיהיה
כמו ששיר הטמון שחייב
כן השור מה שאין
באש. וזה פסוק בפרק
הבונס צאן לדיר (דף
סא: ט"ז) משנה ה' וס"ג
הגדוש והיו בו כלים ר'
יהודה אומר ישלם כל מה
שבחור וסמך. וסמך
אני משלם אלא גרש
של חטין כי וס"ד נמי
חומר בשור שחייב בו
שור פסולי המוקדשין מה
שאינו כן בכור עיקר
כפי שור שנגח את
הפרה (דף נ"ג) גרש
החם פסולי המוקדשין
אדם ודור חייבין ודור
סטור מאי טעמא אמר
קרא והמת יהיה לו בטי
שהמת שלו יצא זה
שאין המת שלו. ותי
שירא אבל דש בניור
לא היו שירא דשענין
ליה מוקדשין ודורכו לילך
ולחיות ודבריו פשוטין
הן ולא תורכנו לכתבם
בשור קצרה אלא ליתום
נזקים למסור בזה הפסוק
ליתום בידו כללות:
פ"ה הכשרת במקצת
נזק חבתי בתשלומי נזק
כ"י: ח"ר הכשרת מקצת
נזק חבתי בתשלומי
נזק הכשר כל נזק.
פ"י היה הכור חפז
ט' טפחים והוספת לו
טפח נחתיבתי לשלם
נזק כאלו אני חפזתי
הכור כולו. והוא כיצד
זה החופר בור ט' כ"י
ודלא כרבי דהתיא (החופר
בור ט' טפחים וס"ה
אחר והשלימו ל"י טפחים
האחרון חייב) רבי אומר
אחר אחרון למיתה אחר
שניתן לנזקין. ולא
ר' פפא למיתה ודבר
הכל: פ"י מרבה בחבילות
מרבה חבילי. צ"ע
לחוק הדליקה ואש"י

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

י.

עין מושפט
נר מצוה

חומר בשור מבאש. הא דלא חייב ששור ב"ח משום דהו ככלל
מסור למש"י דנכחי חלי טעמא דפטור באש:
שירי טפין. פטור באש ושור ודור חייב וס"ה כגון בעט שור
בשק מלא כלים וסמך וכן אם נפל בכור שק מלא תבואה

חייב ולא דק דכל מיני דלאו בעלי
חיים ממעטים מחומר דבור כמו
כלים כדלמך (בסוף הפרה (דף מח:)
גבי נפל לבור והבאש מימיו (לאחר
נפילה שהוא פטור משום דהו שור
בור ומים כלים):

ליחבה נירו וסכסכה אבניו.
גבי דש בניור פס"י
משא"כ בכור דלא שייך ציה היק
קרקע משמע ד"ה רואה לפרש כן
משא"כ בכור דלא שייך ציה היק
יור ואכניס וקשה לפי דאם כן היה
יכול להזכיר כמה היקיות שהאש
עושה דנדר הקבוע ששורף ביתו
ושאר דברים הקבועין אלא י"ל
ליחבה נירו דחייב אף על פי שאין
רגילות שפזק אש ניר ואכניס כלל
מה שאין כן בכור דפטור מ"י פטור
ממיתה כיון דאין רגילות להמית
בפסוק מ"י:

שהשור חייב בו פסולי
המוקדשין מה שאין
כן בכור. כדדרשין מוהמא יהיה לו
מי שהמת שלו *וא"ת למה לי שור ולא
אדם מיעוק ליה מוהמא יהיה לו מי
שהמת שלו כדפטרין שור פסולי
המוקדשין (דף ט"ז) דמא אסור כגנאה
דדרשין גזירה שזש שס שס מעגלה
ערופה בפרק אין מעמידין (פ"ו טז:)
* ואי משום שהשור מותר כדלמדין
בפ"ק דערבין (דף ט"ז) ה"ג עבר
שור פסולי המוקדשין מותר כדלמדין
בנזירות פ"ג (דף כה: וס"ה) ואפילו הכי
כיון שעיקרו אסור חפזי אין המת
שלו וי"ל דוהמא יהיה לו משמע
בכור ולא ממעטי מיניה אדם מדע
מדפדפין ב"ה הפרה (לקמן נ"ג) ואיפוך
אלא פירוש והמת יהיה לו דשור
נדרוש למי שהמת שלו והכי מ"י
לממר הכי והא בכור משלם כופר
ואש"פ שאין המת שלו אלא על
כרחק לא חיישין נזק כדפרישית
דאשור קאי ונלוא הכי לא קשוי מידי
למלא דפרישית לעיל דשור ולא אדם
לאיטרין לעבד ולגנדי הקני לישאל
שנפל לבור דהוא שרי כגנאה:
אחרון חייב. גס אנוקין ואלאשן
פטור מכולם ונ"ה הפרה

(לקמן נ"ה) מפרש טעם דכתיב כי יכרה
אדם ולא שנים לחיובי כגנא אמי ולא
קמא דלמר קרא והמת יהיה לו הוא
דקא עבד שיעור מיתה:

ור"ה *וא"ת נהי נמי דאיכא
טובא אטו כי רובלא ליחשיב
ולחיל משום דחוק לזוקמי מחני'
דלא כרבי או כר"ב פפא ולמיתה והיה
יכול להעמיד גניקין ווא"ת ולוקמא
כגון שלא היה בו הכל למיתה ולא
למיתה כיון לנזקין כדלמך רב פפא
בפרק הפרה (לקמן דף נ"ה) וי"ל דאין זה מקלם נזק דלחורן עבד הכל:
ס"ה כגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שנקטם בני אדם הוא שאלו לכל הגא מאליו ליטב עליה כי כסם
ספסל עש לא נזק והו כמותה מחמת מלאכה אכל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר בני אדם סתמא אין שאלו לו ולפי'
ז"ל כגון פפא בר אבא אכילו קאי מדקמא כמקור דא"ל אי לא את הוה ימנין פורתא וקיימין משמע דאם היה נגזר היה חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשיני דכדי דקמא עליהו אין לר"י לפרש *דחייב אלא אחרון כללד וממון כך פטר ארבעה בני אדם שיטת
על ספסל אחד של אלמנה וסמך וס"ה עזריאל חייב לשלם ור"ה מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקמא כמקנא דכמו
כגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כד וממון כדו מועדן לעמוד אכל שער בני אדם שאין כדיון כל כך ואין סמיכמן
מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכוון חייבין ולפי זה לר"י לומר דרכ פפא עמנו כל למך מה שהקשה ומו ליכא:
מאי

חומר בשור מבאש חומר באש מבשור חומר
בשור מבאש שהשור משלם כופר וחייב
בשלישים של עבד נגמר דינו אסור בהנאה
מסור לחרש שומה וקטן חייב מה שאין
כן באש חומר באש מבשור שהאש מועדת
מתחילתה מה שאין כן בשור חומר בכור
מבבור וחומר בכור מבאש חומר בכור
מבאש שתחילת עשייתו לנזק מסור לחרש
שומה וקטן חייב משא"כ באש *חומר
באש מבבור שהאש דרכה לילך ולהיות
ומועד לאכול בין דבר הראוי לה ובין
דבר שאינו ראוי לה מה שאין כן בכור
וליתני חומר בשור מבבור שהשור חייב
בו את הכלים מה שאין כן בכור הא מני
ר' יהודה היא *דמחייב על נזק כלים בכור
אי רבי יהודה אימא סיפא חומר באש מבבור
שהאש דרכה לילך ולהיות ומועד לאכול בין
דבר הראוי לה ובין דבר שאינו ראוי לה מה
שאינו כן בכור דבר הראוי לה מאי נינהו
עצים דבר שאין ראוי לה מאי נינהו כלים
מה שאין כן בכור אי ר' יהודה הא אמרת
מחייב היה ר' יהודה על נזק כלים בכור
אלא לעולם רבנן היא *וחנא ושייר מאי
שייר דהאי שייר שירי שמואן איבעית אימא
לעולם ר' יהודה ודבר שאין ראוי לה לאו
* לאתויי כלים אלא לאתויי ליחבה נירו
וסכסכה אבניו מתקף לה רב אשי ליתני
חומר בשור מבבור שהשור *חייב בו שור
פסולי המוקדשין ימה שאין כן בכור אי
אמרת בשלמא רבנן היא אידי דשייר דך
שייר נמי הך אלא אי אמרת ר' יהודה מאי
שייר דהאי שייר שירי שמואן איבעית אימא
דש בניור לאו שירא הוא דהתנא שכן דרכו
לילך ולהיות: הכשרתי במקצת נזק: תנו
רבנן הכשרתי מקצת נזק חבתי בתשלומי
נזק כהכשר כל נזק כיצד יהחופר בור
חשקה ובא אחר והשלימו לעשרה האחרון
חייב ודלא כרבי דתניא החופר בור תשעה
ובא אחר והשלימו לעשרה אחרון חייב
רבי אומר אחר אחרון למיתה אחר שניהם
לנזקין רב פפא אומר למיתה ודברי הכל
איכא דאמרי לימא דלא כרבי אמר רב
פפא למיתה ודברי הכל מתקף לה רבי
זירא ותו ליכא והא איכא *מסר שורו לחמשה
בני אדם ופשע בו אחד מהן והיות חייב היכי
דמי אילימא דבלאו איהו לא הוה מיגמר
פשיטא דאיהו קעביד אלא דבלאו איהו
נמי מיגמר מאי קעביד מתקף לה רב ששת
והא איכא *מרבה בחבילות היכי דמי
אי

הכל לנזקין שהיה רוחו יתר על עומקו וזא אחר וס"ד וכידי דמורה רבי דהאחרון חייב בין למיתה בין לנזקין כדלמך רב פפא
בפרק הפרה (לקמן דף נ"ה) וי"ל דאין זה מקלם נזק דלחורן עבד הכל:

ס"ה כגון פפא בר אבא. מפרש רש"ס דנקט פפא בר אבא לפי שנקטם בני אדם הוא שאלו לכל הגא מאליו ליטב עליה כי כסם
ספסל עש לא נזק והו כמותה מחמת מלאכה אכל פפא בר אבא שהוא משונה וכד משאר בני אדם סתמא אין שאלו לו ולפי'
ז"ל כגון פפא בר אבא אכילו קאי מדקמא כמקור דא"ל אי לא את הוה ימנין פורתא וקיימין משמע דאם היה נגזר היה חייבין
ומיהו לפי המסקנא דמשיני דכדי דקמא עליהו אין לר"י לפרש *דחייב אלא אחרון כללד וממון כך פטר ארבעה בני אדם שיטת
על ספסל אחד של אלמנה וסמך וס"ה עזריאל חייב לשלם ור"ה מפרש דנקט פפא בר אבא משום דקמא כמקנא דכמו
כגופו דמי ודוקא פפא בר אבא שהוא אדם כד וממון כדו מועדן לעמוד אכל שער בני אדם שאין כדיון כל כך ואין סמיכמן
מעבד מלעמוד אינהו נמי פשעו שלא עמדו וכוון חייבין ולפי זה לר"י לומר דרכ פפא עמנו כל למך מה שהקשה ומו ליכא:
מאי

